

Основним завданням постнекласичної парадигми (враховуючи синергетичні та постсинергетичні теорії) відносно аудіовізуального мистецтва стає відновлення взаємозв'язків та певної смислової синергії між зазначеними структурами в аудіовізуальному творі. «Відкритість» оповідальних структур та суголосність між ними та іншими структурами аудіовізуального твору підтримується основною ідеєю постнекласичної парадигми: багатоваріантністю смислових та інших поєднань у межах однієї художньої форми.

Режисура сучасного монтажу не потребує заангажованої детермінації події, подієвість на екрані здатна «флуктувати», «мерехтити» за рахунок зняття зазначеної бінарної опозиції, підсилюючи атрактивність аудіовізуального твору для сучасного глядача.

Інша можливість для режисури монтажу відкривається завдяки принципу автоматизації та модульності монтажу. Ця особливість сучасної режисури монтажу проявляється в аудіовізуальних творах завдяки існуючим монтажним програмам, які здатні створювати і використовувати «автоматичні» (модульні) візуальні та аудіальні ефекти, «вбудовуючи» їх у структуру аудіовізуального твору. Доповнюється нова монтажна режисура принципом емерджентності у формуванні завдяки монтажу внутрішнього часопростору аудіовізуального твору: створенню умов несподіваних (емерджентних) змін напрямів протікання процесів монтажності.

Таким чином, режисура монтажу в сучасному аудіовізуальному мистецтві в межах постнекласичної парадигми ґрунтується на нових принципах монтажності, які, у свою чергу, віддзеркалюють фундаментальні зміни у людській свідомості.

*Ю. В. Мартиненко*

### **РАКУРС ЯК ВИРАЗНИЙ ПРИЙОМ КІНОЗОБРАЖЕННЯ**

Кінематограф як вид мистецтва є певним чином основоположенням щодо інших видів екранних мистецтв, оскільки саме в ньому вперше виникає новий засіб пізнання дійсності — аудіовізуальний. Кінематограф використовує як традиційні естетичні засоби зображення дійсності (композиція, драматургія), так і створює власні, серед яких монтаж, освітлення, звук, колір, панорамування, трансфокація, ракурс тощо. Різні аспекти зображально-виражальних засобів кінематографу як виду мистецтва досліджені в наукових розвідках С. Безклубенка, В. Горпенка, І. Зубавіної, Ю. Ілленка, В. Скуратівського та ін., проте таким прийомам кінозображення, як трансфокація, панорамування, ракурс достатньої уваги приділено не було.

Мета дослідження — проаналізувати особливості ракурсу як одного із художніх прийомів кінозображення.

Творчим інструментом у кінематографі є кінокамера, яка дозволяє створювати екранний художній образ у динаміці часу та простору. Прийоми кінозображення транслюються в кінооператорській майстерності, яка є новим видом зображувального мистецтва — кінозображувального. Оператор створює на екрані певну картину, що є відображенням дійсності, водночас він користується такими прийомами виразності, як колір, світло, фактура, композиція, що характерні й для традиційного зображувального мистецтва, такого, як живопис. Композиція багато в чому залежить від вибору ракурсу, який створює об'єм на

площині кінозображення. Ракурс у кінематографі розглядається і як технічний засіб, і як вираження авторського бачення дійсності, і як засіб створення художнього образу. У сучасних дослідженнях ракурс розглядають як радикально змінене положення оптичної осі камери відносно вертикальних площин об'єкта зйомки, що відрізняється від прямокутного. Ракурс є одним із найважливіших кодів кінозображувальної комунікації, оскільки саме він об'єднує головні техніко-технологічні прийоми кінозображення, має не лише передати існуючий простір, але й представити точку зору автора фільму, дозволяє віднайти таке зображення, яке зможе репрезентувати через деталі цілісність художнього екранного образу.

Традиційно виокремлюють три основні типи просторового розміщення камери стосовно осі взаємодії двох об'єктів у кадрі, що залежить від втілення драматургічного задуму: зображення стану «відстороненості, відчуженості» (ракурс передбачає, що оптична вісь камери перпендикулярна осі взаємодії в кадрі — профільна точка зйомки); зображення «активної взаємодії» між персонажами (використовується ракурс, за якого оптична вісь камери наближується до осі взаємодії персонажів — точка зйомки в фас); зображення «пасивної взаємодії» (використовується ракурс, за якого оптична вісь камери утворює з віссю взаємодії кут приблизно в 45 градусів — точка зйомки на три чверті). Ракурс дозволяє виокремити простір, що створює внутрішню єдність кожного кадру, він продукує ефект занурення глядача в простір та час певної мізансцени. Від кута між віссю взаємодії об'єктів зйомки та оптичною віссю камери залежить передання емоційного стану героїв — чим цей кут менший, тим більше емоційної напруги відчуває глядач. Це загальноприйняті правила використання ракурсу, проте кожен оператор намагається віднайти свої власні способи його застосування відповідно до жанру екранного твору та тих художніх завдань, які ставить перед ним режисер.

Отже, кінооператор має творчо використовувати можливості такого виразного прийому кінозображення як ракурс, створюючи водночас своє бачення побудови стосунків з глядачем, розвиваючи та модернізуючи мову кінематографа. При цьому важливо, на нашу думку, розглядати ракурс не лише як технічний засіб, але, передусім, як специфічний засіб художньої виразності в кінематографі. Ракурс є важливим художнім прийомом кінозображення, він має метафоричний зміст, оскільки уможливує створення нових художніх екранних образів через упорядкування екранного простору як відображення реальної дійсності.

*А. А. Лисмонад*

### **СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ ХАРКОВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ МЕДІЙНОГО РИНКУ**

Проблема існування регіонального телебачення в умовах конкуренції із загальнонаціональними медіа має відносно тривалу історію й актуальність. Протягом періоду незалежної України вона мало еволюціонувала та набула сталих ознак. Попри достатньо поширені уявлення про кризу й занепад регіональних медіа, слід відзначити факт багаторічного функціонування харківських аудіовізуальних ЗМІ та появи поряд зі сталими нових телевізійних організацій. Ця ситуація зумовлює дослідницький інтерес до означеного феномену та підтверджує актуальність теми регіональних медіа в умовах конкурентоспроможності в порівнянні із загальнонаціональними.